

Slutrapport

Medling i Skolan

2006–2008

*"Hopp om att mötas
när man inte vill träffas!"*

Linda Marklund

2008-05-20

Skolmedling uppmärksammas och prisas

Linda Marklund, projektledare Medling i skolan. Norrbottensmodellen av skolmedling inspirerar nu andra län och kommuner i landet. Sedan årsskiftet måste kommunerna erbjuda medling vid brott eller konflikter där gärningspersonen är upp till 21 år, men redan 2004 startade Kommunförbundet i Norrbotten medling i skolan. Då var man först i Sverige, och nu har ett försäkringsbolag belönat projektet.

Det har gett en lugnare atmosfär i skolorna - Vi är så stolta. Vi har fått stipendiet "Idéer för livet" för vårt arbete Medling i skolan, säger projektledaren Linda Marklund, som också doktorerar i ämnet i juridik.

Prissumman som de fått till projektet är på 50000 kr. Medlingen handlar om att låta ungdomar jobba med sina egna konflikter. Både ungdomar som är utbildade medlare och personal i skolan deltar i medlargrupperna.

I Norrbotten arbetar också medlare sida vid sida när det gäller medling i skolan och med anledning av brott, vilket är unikt i Sverige. Samtalen i skolan kan gälla allt ifrån en diskussion om bråk på skolgården och mobbning.

Några av resultaten från Norrbottensmodellen i skolorna är en lugnare atmosfär. Man ser också konflikterna på ett tidigare stadium.

Tove Kyrö Labba.

Tove Kyrö Labba , 10 år, i Kiruna sameskola är elevmedlare och hon tycker att det känns bra att lösa andras konflikter.

- Det blev löst, dom hade bråkat om pulkorna i backen, berättar hon.

Under en hel helg har nu Kommunförbundet i Norrbotten haft länets första utbildning för lekmannamedlare och på måndagen arrangerades en konferens för alla som arbetar med medling i länet.

Inger Marklund, SR Norrbotten
E-post inger.marklund@sr.se

Medling i skolan 2006-2008

Efter det initiala skolmedlingsprojektet som inleddes hösten 2004 och avslutades efter två år stod det klart att arbetet med implementeringen ute i skolorna fortfarande befann sig i en uppstartsfas. Detta var något som också bekräftades i en extern utvärdering som gjordes under våren 2007, alltså två och ett halvt år efter att arbetet dragit igång. Till detta skall också läggas att projektstarten hösten 2004 hade föregåtts av ett drygt ett och ett halvt års förankringsarbete ute i kommunerna av Birgit Nordlander Norrbottens Kommunförbund och Jan Norman LTU.

Nu efter nästan fyra års arbete med skolmedling i de norrbottniska skolorna finnas det en enorm kompetens bland både vuxna i skolorna och bland de elever som dels har deltagit i arbetet som medlare och dels de elever som deltagit i medlingar. Både elever och vuxna säger att de vuxit och att de har ett ökat självförtroende när det gäller konflikter, både sina egna och andras. De anger att de ser mer och är mer villiga att ta itu med konflikter. Antalet konflikter i sig kan inte sägas ha minskat på ett statistiskt säkerställt sätt, dock har nivån på konflikterna minskat dramatiskt. Något som lett till ökad arbetsro för de allra flesta!

Bakgrund och Huvudmotiv

Arbetet med skolmedling startade officiellt den 15 augusti 2004. Intresset för skolmedling hade vuxit lavinartat under de två år som arbetet bedrivits. Det fanns 2006 ett stort behov av att projektet skulle få fortsätta. Nu 2008 finns detta behov fortfarande kvar, dock tar det sig lite annorlunda uttryck.

Skolmedlingsprojektet har lett till ett ökat elevinflytande och en ökad delaktighet för eleverna när det gäller att själva få lösa och ta ansvar för de konflikter som de är inblandade i. Konflikter är en naturlig del vardagen, varhelst någon form av aktivitet äger rum. En av avsikterna med skolmedling är att ge dagens unga ett effektivt sätt att arbeta med och handskas med konflikter och att utveckla förhållningssätt och verktyg som de senare tar med sig ut i livet. Genom att eleverna lär sig att ta ansvar för sina egna konflikter, blir de också mer kapabla och motiverade till att ta ett samhällsansvar i stort, vilket på lång sikt troligen kommer att ge ett ökat deltagande i den demokratiska processen.

När projektet påbörjades hösten 2004 fanns det enligt skolverket ca 310 skolor i Norrbotten, denna siffra är nu år 2008 ca 250. Totalt har 122 skolor på ett eller ett annat sätt varit delaktiga i arbetet med medling i norrbotten. En del skolor har valt att delta genom närvarande i de nätverkskonferenser som anordnats som en del av arbetet med medling, andra genom att informera sin personal på kompetensutvecklingsdagar om metoden. Majoriteten har dock deltagit i arbetet genom att arbeta och utveckla medling på sin skola, en del inom redan befintliga ramar så som Friends, Mombus eller Kamratstödjarprogrammen. Andra har valt att starta upp detta som ett eget arbete inom ramen för likabehandlings och mobbingsarbetet eller som en del i värdegrundsarbetet och som en form av elevdemokrati. Det har aldrig varit avsikten från skolmedlingens sida att bestämma hur en enskild skola ska arbeta, avsikten har varit att tillhandahålla verktyget medling, samt att stötta och visa på hur de enskilda skolorna kan arbeta. Skolans personal är experterna på hur deras skolor fungerar och kan utifrån detta implementera medlingen på bästa sättet i sina skolor.

Skolmedling har, under det gångna åren, utbildat ca 350 vuxna på Norrbottniska skolor till *medlingssamordnare*. Projektet har gett dem, som genomgått utbildningen (majoritet kvinnor), en kompetenshöjning som verkar för ett jämställdare samhälle. Medlingssamordnarna har i sin tur utbildat/informerat i konflikthantering och medling. Målgruppen har, utöver eleverna, varit föräldrar och kollegor på respektive skola. Medlingssamordnarnas huvudsakliga uppgift har varit att sprida kunskapen om medling. Detta har gjorts bland annat genom utbildade grupper av elever till elevmedlare. Ha temadagar med alla elever, informera och utbilda

kollegor och föräldrar. Under 2005 utbildades ca 500 elever, och motsvarande antal torde ha utbildats under de följande åren, fördelat relativt jämt över pojkar och flickor.

Genom den *kompetenshöjning* som arbetet med medling skapar för medlingssamordnarna och de elever som genomgår hela utbildningen, sker i framtiden förhoppningsvis en inkomstutjämning, när eleverna vågar stå upp för sig själva, kräva lika lön och skapa ekonomisk och social trygghet. Detta gäller inte minst de deltagande kvinnliga eleverna.

Skolmedlingsarbetet har skapat en bättre stämning på de skolorna där man implementerat det i hela systemet, trots att det på en del skolor fortfarande anses vara i uppstartsfasen. Eleverna påtalar att de ser fler konflikter nu, och att de ingriper mer aktivt, om de ser en kompis som mår illa. Att skapa en bättre stämning och en öppnare atmosfär, där alla kan känna sig trygga och våga säga vad de vill på en arbetsplats, leder i förlängningen till lägre ohälsotal, färre sjukskrivningar och en bättre ekonomi för "alla" inblandade. Genom att både vuxna (föräldrar och övrig skolpersonal) och elever (barn och ungdomar) får ökade kunskaper i vad som kan orsaka konflikter, hur dessa kan utvecklas och hur man kan hantera och bearbeta dem, stärker skolmedlingsprojektet relationerna mellan barn och föräldrar. Medling går ut på att lära alla inblandade i konflikten att kommunicera på ett sådant sätt som inte skadar någon annan. Genom att skapa en tryggare, lugnare och mer kreativ arbetsmiljö, för dem som arbetar (inklusive eleverna) på skolorna, ger det eleverna en bättre förutsättning för inläring och att stärka sina betyg. En del skolor arbetar för att införa ett betyg i medling, andra har redan detta.

Skolmedlingsprojektet bygger på elevinflytande - eleverna ska vara drivande på skolorna och genom att lösa sina egna konflikter stärks elevinflytandet i skolan. Elevmedlarna upplever att de definitivt har fått ett ökat inflytande. Genom en förbättrad arbetsatmosfär kan många både psykosociala och fysiska skador undvikas. Skolmedlingsprojektets huvudsyfte är att verka för en bättre arbetsmiljö för alla. Tendenser på en förbättrad arbetsmiljö kan spåras genom de reaktioner projektet fått av medlingssamordnarna ute på skolorna. Genom att stärka de ungas självkänsla, självförtroende och deras förmåga att se om någon annan far illa, motverkas olika typer av beroende.

Syfte

Konfliktnivån i samhället ökar. Allt fler vuxna och barn mår dåligt på arbetsplatserna och i skolorna, på grund av olösta konflikter. Detta leder till ökat våld, mobbing och sjukskrivningar/ sjukfrånvaro och därmed lägre produktivitet. Konsten att hantera konflikter måste läras in i tidig ålder, om vi ska kunna förändra attityden till konflikter - från något enbart negativt till något som kan vara positivt och utvecklande för den enskilde individen – allt beroende på hur dessa hanteras. Det är en folkhälsofråga, att man som barn får lära sig att hantera konflikter i sin omgivning, en färdighet som man sedan tar med sig ut i vuxenlivet. Barn som lär sig hantera och lösa konflikter i skolan, tar med sig dessa värderingar, attityder och färdigheter hem och praktiserar dem på sina föräldrar, som på detta sätt lär av sina egna barn och i samverkan med dessa.

Vilka mål skall uppnås genom projektet

Det övergripande målet med projektet är att tillhandahålla fungerande verktyg för konflikt-hantering i skolan och i arbetslivet och att skapa värderingar och attityder som gör att elever/arbetstagare kan fungera på ett bättre sätt i samarbetet med andra i skolan och på arbetsplatsen, men även utanför denna. Detta leder till framgångsrikare företag/skolor och därmed högre tillväxt och välbefinnande i regionen.

Vi lär oss våra kommunikationsmönster i skolan, vilken också denna kommit att präglas av konflikter, fysiskt och psykiskt våld, varav mobbing är ett exempel på det senare. Det här

mönstret måste brytas, för att möjliggöra en övergång till ett fungerande vuxenliv, där arbetet fyller merparten av vår vardag.

Projektet avser att fokusera på gymnasieskolorna i länet i första hand och utveckla material som är anpassat efter deras behov, samt att fortsätta att stödja och vidareutveckla verksamheten på länets grundskolor. Ett mål som projektet stävar efter är att skolmedlingskompetensen ska skrivas in i kommunernas skolplaner.

Hur skall projektet genomföras/metod

Målgrupp för detta projekt är i första steget skolpersonal i varierande yrken – lärare, vaktmästare, kuratorer, skolkökspersonal med flera. Personer ur dessa arbetsgrupper utbildas till handledare/ samordnare av medlingsverksamhet. Det krävs minst två personer på varje skola som är handledare/ samordnare för verksamheten. Utbildningen av handledare/samordnare sker under 6 dagar fördelade på 3 tillfällen.

I andra steget skall dessa handledare/samordnare lära målgruppen elever medla, vilket sker under 6 sammankomster under sammanlagt 15 timmar. Därutöver skall alla på skolan - såväl elever som personal - få en heldags utbildning i skolmedling. Önskvärt är också att föräldrar deltar.

Verksamheten skall bedrivas som pilotprojekt i Norrbottens län, där varje kommun medverkar och ska resultera i en erfarenhetsåtervinning. Projektet kommer att samordnas av doktoranden, Linda Marklund, som även kommer att utveckla informationsmateriel mm. Exempelvis har under året tre filmer om skolmedling (femte klass till tredje året i gymnasiet) producerats och där elever från skolor i Norrbotten medverkat som skådespelare.

Hur är projektet förankrat hos mottagarna?

Projektet är väl förankrat efter de två år som projektet har varit igång. Efterfrågan speglas i ständiga förfrågningar från skolor som vill komma med i projektet. Samt önskemål om att vi ska fortsätta med verksamheten. Flera sådana förfrågningar har också kommit från andra delar av landet som vill ha hjälp med att starta upp liknande verksamheter.

Hur ska erfarenheter och kunskaper från projektet spridas?

Utvärdering kommer att ske genom projektledaren eller annan person utsedd av styrgruppen. Utvärderingen kommer att bestå av en sammanfattande skriftlig rapport. Utvärderingen kommer att redovisas för de deltagande kommunerna, universitetet, skolverket, kommunförbundet, landstinget, och regeringen samt på NFM (Nordiskt forum för medling och konflikthantering) informationssajt om medling. Resultatet av projektet kommer också att användas i doktorandstudier. Verksamheten förväntas att fortsätta med finansiering av stat, kommun och EU. En förhoppning är, att vi, efter projektets slut, ska få en naturlig fortsättning av projektet genom statens försorg, i likhet med vad som skett med Brå:s försöksprojekt, Medling vid brott som från och med 2008 ska erbjudas av alla kommuner i deras dagliga verksamhet för ungdomar upp till och med 21 års ålder.

Situationsrapport

Arjeplog

I Arjeplog har under personal från Öbergaskolan och Kyrkholmsskolan utbildats. De tog ny-start i sitt arbete hösten 2007 och har nu i sin tur utbildat en grupp på 15 elevmedlare från Öbergaskolan som ett sätt att introducera medlingen på skolorna. Jag har varit uppe i Arjeplog två gånger under det gångna året, dels för att informera och dels för att utbilda.

Kontaktperson: Maria Johansson (tillfälligt tjänstledig)

Arvidsjaur

I Arvidsjaur var från början alla grundskolor med, av olika anledningar ligger arbetet med medling nere för tillfället. Jag har deltagit på rektorsmöte. Rektorerne skulle tillsammans med Cenneth Magnusson komma överens om hur de ville arbeta med medling i framtiden.

Kontaktperson: Cenneth Magnusson

Boden

Bodens kommun har tagit ett princip beslut att alla skolor skall arbeta med medling. Ungefär hälften av skolor med en aktiv medlingsverksamhet, resterande har en varierande grad av aktivitet. I Boden finns ca 80 medlingssamordnare utbildade. Jag har under åren regelbundet varit inbjuden och deltagit på rektorskonferenser. I Boden finns medling i alla årskurser.

Kontaktperson: Bertil Sundström

Gällivare

Gunilla skolan och Myran skolan har medlingsaktivitet. Gällivare har mer än 10 utbildade medlingssamordnare, och har utbildat elevmedlare regelbundet. Har varit i Gällivare två gånger under 2007.

Kontaktperson: May Norberg

Haparanda

Haparanda har ca 35 medlingssamordnare, och aktiv medlingsverksamhet med elevmedlare på ca hälften av de medverkande skolorna och på övriga arbetar de vuxna med verktyget. Jag har under åren regelbundet varit inbjuden och deltagit på rektorskonferenser.

Kontaktperson: Gudrun Blombrant

Jokkmokk

Jokkmokk har aktiv medlingsverksamhet i Voullerim, Västra, Östra och på Boken skolan. Ca 20 medlingssamordnare har utbildats!

Kontaktperson: Ylva Stenman

Kalix

Några aktiva skolor! Varit på rektorsmöte, positivt mottagande! Kalix har ca 30 medlings-samordnare utbildade. Skolchefen Monica Westmans önskan är att medling fanns på varje skolenhet.

Kontaktperson: Monica Westman

Kiruna

Ingen aktivitet just nu, trots att skolor varit och är intresserade.

Skolchefen anser att upplägget av projektet varit felaktigt, när det krävts resor till Luleå för medverkan (endast nätverkskonferenserna, utbildningen har erbjudits att hållas i Kiruna, första gruppen var ena tillfället i Kiruna, andra i Jokkmokk och tredje i Gällivare eftersom det var en gemensam grupp).

Kiruna har inom grundskolan, 6st som genomgått hela utbildningen samt att ca 20 inom sameskolan också har gått utbildningen samt att de önskat samarbete.

Skolchefen anser att det kanske inte har varit förankrat nerifrån och upp, utan att skolorna känt det som om det varit tal om uppifrån styrning.

Kontaktperson: Lennart Gustavsson

Luleå

Luleå har några aktiva skolor, ca 50 utbildade medlingssamordnare. I Luleå finns det aktiva skolor från de yngsta åldrarna till och med gymnasiet.

Kontaktperson: Margie Söderqvist

Pajala

Har valt att inte aktivt engagera sig i medlingsverksamhet och har därigenom ingen aktiv medlingsverksamhet! Har dock varit på informationsträff med rektorerna.

Kontaktperson: Ann-Mari Mäki Larsson

Piteå

Piteå har ca 30 medlingssamordnare utbildade, flera aktiva skolor upp till sjätte klass som är verksamma.

Kontaktperson: Gun Lindkvist

Älvsbyn

Har valt att inte aktivt engagera sig i medlingsverksamhet och har därigenom ingen aktiv medlingsverksamhet! Har dock varit på informationsträff med skolchefen. Det finns dock en relativt stor medvetenhet och ett intresse ute på högstadieskolan kring medling.

Kontaktperson: Magnus Norberg

Överkalix

Utbildat personal från Centralskolan. Dessa håller på att tillsammans med skolchefen arbeta fram rutiner för verksamheten och dess fortsatta spridning.

Kontaktperson: Britt-Marie Isaksson

Övertorneå

I Övertorneå är Centralskolan och Friskolan i Hedenäset medverkande skolor, de har utbildats 6 personer till medlingssamordnare. Friskolan har en aktiv medlingsverksamhet, i den kommunala grundskolan använder den utbildade personalen metoden.

Kontaktperson: Bo Barsk

Sameskolan Kiruna

De tre sameskolorna i Kiruna har utbildat ca 20 medlingssamordnare och de har i sin tur utbildat elevmedlare. Har varit hos dem 4 gånger under det senaste året. Alla tre skolor är aktiva.

Kontaktperson: Laila Stenberg

Grans Öjebyn

Bra (elegant) metod, svår att få engagemang hos gymnasieeleverna. Finns stort behov bland ungdomarna. Utbildad personal har använt verktyget medling. Tycker att det kan vara smart att lobba mot skolverket om medling utifrån nya gymnasiereformen.

Kontaktperson: Bo Wiberg

Avslutande reflektioner¹

Slututvärderingen har belyst vilken utsträckning projektets mål har uppfyllts, hur tidigare delutvärderingar har påverkat projektet, vilka hinder informanterna har mött under projektet samt vad projektets förutsättningar är inför framtiden.

De hinder som skolor stött på i arbetet med medling har bland annat varit att ansvarig personal för medling slutat vid skolor har det bidragit till att arbetet med medlingen har lagts ner. Informationen från delutvärderingarna har lett till att projektledningen har återupptagit kontakten med skolor som har lagt ner arbetet med medling. Det har bidragit till att skolor har fått igång arbete med medling igen. Ett hinder som projektledningen upplever är att skolor inte har redogjort antal formella medlingar som förekommit.

Resultatet av enkäten visar att hinder som elever och personal vid skolor har mött är att det varit svårt för elever och personal att veta vilka som är medlare på skolan och att elever använder medling för att slippa lektionstid. Vidare upplever elever och skolpersonal att elever inte får möjlighet att arbeta med medling i äldre årskurser på grund av att högstadieskolor och gymnasieskolor vid vissa kommuner inte deltagit i projektet. Slututvärderingen synliggör att effekterna av medling har varit störst bland elever på mellanstadiet. Elevmedlare på högstadiet upplever att även om elever och personal vid deras skola har fått information om medling känner de inte till innebörden av metoden.

Resultatet av slututvärderingen visar att elever och personal har fått kunskaper, färdigheter och ökad självinsikt. Enkätresultatet visar att elever upplever en trygghet på skolan och ett ansvar att lösa konflikter. Med det menas att elever och personal anser att elever ska ha lika rättigheter i skolan och bland kompisar oavsett kön.

Erfarenheterna är att elever och personal har börjat ingripa och diskutera med andra elever som är i konflikt i större utsträckning än tidigare. Vidare upplever medlingssamordnare att äldre elever som gått utbildning i medling har blivit förebilder för yngre elever på skolor.

I resultatet har det även framkommit att det förekommer informella medlingar i och utanför skolor där elever och personal använder sin kunskap i konflikthantering. Resultatet visar att elever och skolpersonal har tillräcklig kunskap för att medla vid mindre konflikter. Det kan antas bidra till att elever och personal har fått en ökad trygghetskänsla när det gäller att lösa konflikter.

Ett av projektets mål har varit att öka samarbete inom skolan och mellan skolor. Resultatet av slututvärderingen visar att ungefär hälften av skolorna har ett samarbete i medling med någon annan skola. Vid två av tre skolor där elevmedlare och medlingssamordnare har deltagit i intervju har äldre elever introducerat skolmedling för yngre elever.

I intervjuerna framkommer det att elever och personal upplever att det inte förekommer mobbing vid deras skolor. Resultatet av slututvärderingen visar däremot att elever och personal upplever att det skett en liten minskning av konflikter på skolorna efter projektet.

Skolmedling innebär att elever ska vara delaktiga i att lösa konflikter mellan elever vilket har bidragit till ett ökat elevinflytande när det gäller att lösa konflikter på skolorna.

Resultatet visar att elever och personal upplever att det behövs mer utbildning i medling och mer övningsmaterial.

¹ Denna del bygger på resultatet från Slututvärderingen av projektet.

Förslag till förbättringar

Med utgångspunkt av det som framkommit i slututvärdering och tidigare delutvärderingar av projektet rekommenderats följande förslag inför det fortsatta arbetet med skolmedling;

- Öka medvetenheten om medling vid skolorna genom att erbjuda fortsatt utbildning för elever och personal.
- Utveckla och utöka tillgången på utbildningsmaterialet för samtliga årskurser.
- Utveckla kurser för högstadiet och gymnasiet som är meriterande för elever.
- Verka för att fler skolpersonal får kunskaper i medling för att minimera sårbarheten inom skolorna.
- Ett ökat samarbete inom skolan och ⁷mellan skolor skulle bidra till ytterligare kunskaper och därigenom främja medlingsarbetet.
- Utveckla och upprätthålla påbörjad samverkan mellan skolorna och ledningen.
- Resurser i form av tid och pengar är mycket viktigt för att medlingsarbetet ska få det utrymme i skolorna som det förtjänar.

Bilaga 1 Sammanfattning av slutsatserna i den externa utvärderingen 2007.

Det finns ett behov av ett konflikthanteringsprogram då graden av konflikt- respektive mobbning var hög bland skolorna. Skolmedlingsprojektet har fungerat som ett verktyg för att hantera konflikter i skolorna. I jämförelse med kontrollgruppen går det inte att dra några generella slutsatser om eventuella effekter av projektet då resultaten oftast inte visar på signifikanta skillnader kommunerna emellan. Skolmedlingen, som är ett pilotprojekt, är en process som kräver tid och engagemang från alla parter för att få önskvärd effekt. Projektet har i dagsläget pågått i snart tre år men kommer att kräva minst ett par år till innan eventuella effekter kommer att kunna urskiljas. Trots det är det denna tid som lägger grunden för det fortsatta arbetet med medling som konflikthanteringsmetod. Samarbetet med projektgruppen har fungerat bra men när projekttiden tar slut måste kommunerna och skolorna själva ha byggt upp engagemang och kompetens för en fortsatt utveckling av metoden i skolorna. I detta arbete är det önskvärt att en nätverkssamordnare utses.

Utvärderingen fastställer att det råder en positiv inställning till projektet, dock har det brustit i informationen till målgrupperna elever och föräldrar. Det finns en risk för att kunskaperna stannar hos dem som får ta del av projektets utbildning, därför bör skolmedlingen få ta en större plats i skolverksamheten för att nå en fast förankring och överleva projektets avslut. Ett tillvägagångssätt för att ge skolmedling större utrymme i skolans verksamhet är att förankra verktyget som en del i skolornas likabehandlingsplaner, så som en av kommunerna avsåg.

De elever som fått möjligheten att utbilda sig i elevmedling upplevs ha fått bättre självkänsla och utvecklat en större respekt gentemot andra individer. De är också väldigt positiva till skolmedling som verktyg och vill gärna få chansen att använda sina kunskaper. Den kommun som satsat mest på elevmedlarna var tillika den kommun där flest kände till konceptet med elevmedling. Problemet med att ingen organiserad medling har ägt rum, verkar till synes inte bero på elever, utan snarare på vuxenvärldens rädsla att släppa kontrollen och ansvaret till eleverna. En god tanke i detta fall, är som en förvaltningschef nämnde, att träna i det lilla för att bli säkrare i det stora. Genom att låta elevmedlare få chansen att medla i de små konfliktärendena byggs sannolikt en tilltro upp bland de resterande målgrupperna och leder i förlängningen sannolikt till större acceptans för elever som konflikthanterare.

Medling som koncept innebär att ge eleverna redskapet att själva kunna hantera konflikter i sin närmiljö och på så sätt ge dem makten att kontrollera situationen utan att en vuxen får denna annars så självklara roll. Arbetsättet med elevmedlare kan upplevas kontroversiellt då ansvaret av att hantera konflikter legat på vuxenvärlden, vilket kan förklara vissa föräldrars skepticism. Dock är det viktigt att påpeka att de vuxna fortfarande har det yttersta ansvaret.

Konceptet med medling som verktyg bör internaliseras tidigt hos elever, gärna redan i lågstadiet, för att förändra synen på vem och hur hantering av konflikter ska gå tillväga och även för att främja acceptansen av elevers utökade inflytande och delaktighet.

I en jämförelse med de norska materialen, evalueringsrapporterna, är slutsatserna påfallande lika:

- Elevmedlarna upplevde att de utvecklats på ett positivt sätt, som individer.
- Till en början var vuxna en aning skeptisk.
- Nya tanke- och handlingssätt tar tid att förändra i praktiken. Det är även svårt att släppa den makt och auktoritet som lärarna traditionellt har haft.
- Tydlig förankring i skolans verksamhet med klara rutiner krävs för att medlingen ska bli en del av det dagliga arbetet i skolorna.
- Fortsatt samordning genom nätverk, både lokala och nationella.

- Elevmedlare upplevs fått bättre självkänsla och utvecklat en större respekt gentemot andra individer.
- Ansvaret av att hantera konflikter har legat på vuxenvärlden, vilket kan förklara vissa föräldrars skepticism.
- Arbetsättet med elevmedlare kan upplevas kontroversiellt då ansvaret av att hantera konflikter legat på vuxenvärlden.
- Skolmedlingen bör få ta en större plats i skolverksamheten för att nå en fast förankring och överleva projektets avslut.
- Det är önskvärt att en nätverkssamordnare utses i det fortsatta arbetet.